

УДК 327

В.О. НІКІТЕНКО (начальник відділу міжнародних зв'язків, старший викладач кафедри іноземних мов)

Запорізька державна інженерна академія, Запоріжжя

vitalina2006@ukr.net

СУЧАСНА ГЕОКУЛЬТУРА ЯК СОЦІОКУЛЬТУРНИЙ ФЕНОМЕН

В статті розглянуто геокультурні процеси, форми та сучасні геокультурні тенденції як соціокультурні феномени; висвітлено зв'язок цивілізації і геокультури; проаналізовано сучасні геокультурні процеси, серед яких вестернізація, модернізація та девелопменталізм, що відбуваються в умовах світової глобалізації

Ключові слова: геокультурні цінності, геокультурні тенденції, цивілізаційне ядро, геополітичне проектування, вестернізація, модернізація, девелопменталізм

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими чи практичними завданнями

Основні базові мегатенденції розвитку сучасного світу як виклик глобалізації зводяться до глобального цивілізаційного процесу і знайшли своє відображення у соціокультурній сфері. Це: 1) «культурна поляризація»; 2) «культурна асиміляція»; 3) «культурна гібридизація»; 4) «культурна ізоляція». «Культурна поляризація». Саме під знаком цієї мегатенденції пройшла значна частина ХХ століття: йдеться мова про протиборство двох таборів – капіталістичного і соціалістичного. Основний механізм реалізації цієї мегатенденції – поляризація й сегментація політичної і гео економічної карти світу, що супроводжувалися формуванням військово-політичних економічних регіональних об'єднань (коаліцій, союзів). «Культурна асиміляція» ґрунтується на висновку, що альтернативи «вестернізації» не існує. Усе більшого значення набуває процес встановлення універсальних (загальнолюдських) форм і правил у міжнародних відносинах. «Культурна гібридизація» доповнюється процесами транскультурної конвергенції та формування транслокальних культур – культур діаспори на противагу традиційним культурам, що відзначаються локалізованістю й прагнуть до національно-державної ідентичності. Світ поступово перетворюється на складну мозаїку транслокальних культур, що глибоко проникають одна в одну й утворюють нові культурні регіони, що мають мережеву структуру. Інтенсифікація комунікацій і міжкультурних взаємовпливів, розвиток інформаційних технологій сприяють подальшій диверсифікації розмаїтого світу людських культур, протистоять поглинанню їх якоюсь універсальною «глобальною культурою». «Культурна ізоляція». ХХ століття дало багато прикладів ізоляції і самоізоляції окремих країн, регіонів, політичних блоків («санітарні кордони» чи «залізна завіса»). Джерелами ізоляціоністських тенденцій у сторіччі, що наступило, будуть культурний і релігійний фундаменталізм; екологічні націоналістичні й расистські рухи; прихід до влади авторитарних й тоталітарних режимів, які, можливо, вдаватимуться до

таких заходів: соціокультурна автаркія, обмеження інформаційних і гуманітарних контактів, свободи пересування, жорстока цензура/

В основі геокультурних процесів – розвиток загальнолюдських норм і цінностей, що закріплені у відповідних символічних системах. Зазначимо, що носіями геокультурних тенденцій перш за все є наука і освіта, а також мас-медіа, що здатна в режимі реального часу тиражувати культурні зразки по всьому світові. І. Валлерстайн, що вперше ввів термін геокультура, розуміє під ним культурний спосіб організації світового простору із виділенням суспільних груп, що входять до цивілізаційного ядра існуючого світу, суспільств, що мають периферійного значення, і тих, що складають напівпериферійну зону [1]. За умов геокультурної вибудови простору мова, перш за все, йде про геополітику. Кожна цивілізація, кожна цивілізаційна спільнота мають власну геокультуру та власну, притаманну лише їй техніку геокультурного проектування. Виходячи із зазначеного розуміння геокультури, тобто розглядаючи її як форму геополітики, що базується на розрізненні культурно «своїх» та культурно «чужих» та більш витончено – на виділенні тих, хто входить до цивілізаційного ядра, тих, що виключено із нього та тих, що знаходяться поміж. А так справедливим є твердження, що геополітична думка базується на складному маніпулюванні геокультурними критеріями.

Проблеми геокультури, що формує нові цінності, у розвитку соціальних систем є малодослідженим. Тому вихідними одиницями аналізу мають стати праці М. Бердяєва, С. Булгакова, В. Соловйова, В. Розанова, Е. Фромма, В. Франка, Ю. Хабермаса та П. Юркевича. Своєрідний аксіологічний драматизм характеризує філософські роздуми М. Вебера і А. Швейцера, О. Шпенглера і М. Гадамера, Х. Ортега-і-Гассета і К. Ясперса, З. Фрейда і К-Г. Юнга, Ж-П. Сартра і А. Камю, Й. Хайзінги і А. Тойнбі. Роботи щодо ціннісної проблематики в контексті геокультурних процесів знаходимо у вітчизняних авторів М.С.Дмитрієвої, А.І.Кавалерова, О.І.Колодного, А.Є.Конверського, І.Ф.Надольного, Л.В.Сохань, Л.А.Філіпповича, Б.П.Шубнякова, Н.Ф.Юхименка та інш. Ціннісно-світоглядні аспекти філософських категорій знаходимо в наукових працях П.П.Гайденка, Б.В.Починок, Г.М.Сібашвілі, В.С.Стюпіна, В.Г.Табачковського, а теологічне тлумачення цінностей має місце в роботах С.С.Аверінцева, Д.Гільдебранда, Е.Жильсона, Г.Марселя, П.Флоренського, А.Хюбшера.

Мета наукового дослідження

Виявлення та аналіз геокультурних процесів в контексті глобалізації, що мають загально планетарний характер і мають безпосереднє відношення розв'язання глобальних проблем сучасного світу

Дана мета реалізується в наступних завданнях:

розглянути функціонування геокультурних процесів в механізмі планетарного соціального організму.

Обговорення проблеми

Перед тим, як підійти до аналізу геокультурних форм та сучасних

тенденцій, спробуємо підійти до кількісного аналізу геокультури. Ф. Бродель наголошує, що цивілізація не є тотожною світовому порядку й тому в світі існує декілька цивілізацій. Ф.Бродель виходив із того, що будь-яка спільнота, що колись являла собою відокремлену геоелектоніку, наступним часом навіть інтегрувавшись у більш місткий геоелектонічний простір, зберігає потенціал особливої цивілізації та відокремленої самосвідомості [2]. Повернемось до І. Валлерстайна, який перечить Ф. Броделю, зазначаючи, що у світі існує стільки цивілізацій, скільки і світових електонік, тобто одна, а так геокультура – також одна, планетарна, в той час як минуле народу не впливає на його сучасне положення у світовій системі. Неможливо обійти увагою той факт, що зараз на Заході відбувається свого роду конкурс на геокультуру, що панує в рамках світового порядку. Як виникає конкретна геокультура? В більшості випадків геокультура породжується певною цивілізацією. В деяких окремих випадках геокультура може виходити за рамки однієї цивілізаційної гілки. В такому випадку певна геокультура може бути запропонована людству в якості ідеальної культурної моделі. В зазначеному контексті ми будемо розглядати геокультури девелопменталізму, вестернізацію, постмодерн глобалізацію тощо.

Сучасний стан наукового знання дозволяє говорити про поліваріантність та альтернативність будь-яких нових тенденцій сучасного життя. Саме із таким підходом слід розглядати сучасний стан геокультури в трактовці глобалізації. Безперечним є той факт, що лідерську позицію в глобалізації цих процесів займає Захід, але менш безперечним є його право монополізувати позитивні досягнення глобалізації, а в негативних звинувачувати весь інший світ. В контексті сучасного геокльтурного розвитку країни можна класифікувати згідно співвідношення їх внутрішніх і зовнішніх факторів розвитку. Загальновідомим є той принцип, що ізоляція і замкнутість заважають нормальному розвитку. Згадаємо великий геокльтурний переворот Петра І, який «прорубав вікно в Європу». Великий государ не лише вивів стару Москву із геокльтурної ізоляції, а й відкрив нові фактори соціального і культурного оновлення, серед яких міжкльтурний контакт та інноваційні запозичення. Доцільно погодитись із тим, що Петро І певною мірою «перевів» Росію із Азії до Європи (мається на увазі геокльтурний перехід). Зауважимо, що зазначений геокльтурний перехід вдався тому, що Росія і Європа як партнери, що вступили до діалогу, не являли собою відчужених блоків. Із одного боку неоднозначна природа Росії, що включає в себе азійські та європейські початки, запрограмувала можливості внутрішньої динаміки, пов'язаної із зміною балансу між ними (Європою і Азією) на користь Європи, геокльтурні переваги якої на той час були беззаперечними. А з іншого боку, сама по собі Європа не являла собою геополітичного і геокльтурного моноліту і тому мала можливість аналогічної внутрішньої динаміки. Припустимо, що перед Петром І стояло завдання геокльтурного «переносу» Росії до єдиної монолітної Європи то, напевно, проблематичним був би вихід до Балтійського моря і навряд чи вдалося б входження до «європейського дому» на основі стратегічного

Сучасна геокультура як соціокльтурний феномен

партнерства. Росію було б відкинуто назад до Азії і світова структура набула б характеру біполярності із огляду на протистояння двох геокультурних блоків, що ворогують. Саме в цьому криється найголовніший геополітичний парадокс вестернізації, а саме: стратегія Європи по відношенню до інших країн була плюралістичною, такою, що відповідає внутрішньому розмаїттю самої Європи. Сучасний геополітичний досвід консолідованого Заходу свідчить про те, що творчо-плюралістичний характер поступово втрачається, претворюючись на моноваріантний. В.Воронкова зазначає декілька факторів, що визначаються як особливості глобалізації 21 століття, серед яких системна світова цілісність, зростаюча глобальна стратифікація, технологічна диференціація та системна вестернізація [3, с.22].

Ускладнення процесу новітньої вестернізації в пострадянських країнах пов'язані із тим, що після більшовистських чисток національні початки культур почали зникати через свою послабленість, а також із тим, що сам по собі Захід став менш відкритим та менш моралістичним. У певних випадках Захід заявляє про себе як по геополітичний суб'єкт, що ставить інший світ перед жорсткою дилемою: або так, як я хочу, або ніяк. Але між тим саме західний світ народив у всьому іншому світі мрію про справедливий світо порядок, що базується на рівноправному партнерстві. Виникає певне протиріччя, яке ознаменувалося у антизахідних тенденціях початку 21 століття. Зазначений сценарій пов'язаний із поведінкою західної цивілізації, що виявляється в мілітаристській діяльності НАТО із подальшою консолідацією Заходу як системи, що протистоїть не Заходу і згідно логіці цього протистояння набуває все більш агресивних рис. Варто підкреслити, що зазначена поведінка в формі свого крайнього вираження здатна привести до третьої світової війни.

Вестернізація є частиною більш загального геокультурного процесу, який в науковій літературі отримав назву модернізація. З'явившись в середині ХХ століття, теорія модернізації спирається на поняття соціального прогресу, оскільки спирається на думку, що будь-яке суспільство, в яку б історичну епоху воно не існувало і в якому б регіоні не знаходилося, залучені до єдиного, універсального процесу еволюції людської спільноти від дикого суспільства до цивілізації. Прогрес науки і техніки результується у всесвітньому економічному процвітанні і вирішенні всіх соціальних проблем. В зазначеній темі культурна своєрідність кожної окремої країни втрачає актуальність та відходить на другий план, а на перший виходить технократична. Термін «модернізація» слід розуміти як революційний перехід від до індустріального стану до індустріального, або капіталістичного суспільства, що відбувається шляхом комплексних реформ, які займають певний час. Процес модернізації охоплює кардинальні зміни соціальних інститутів, а також спосіб життя людей, включаючи всі сфери суспільного існування.

«Філософський словник соціальних термінів» зазначає відносно модернізації наступне: «Модернізації теорія-концепція суспільно-економічного і політичного розвитку, що пояснює процес переходу від Нікітенко В.О., 2013

стабільного «традиційного» до сучасного індустріального суспільства, що безперервно змінюється. Поняття модернізації охоплює дослідження кардинальних суспільних змін у різних вимірах: історичного процесу (а всередині нього – історична ранньокapіталістична модернізація у країнах західної цивілізації; модернізація в умовах бюрократичного державно-монополістичного капіталізму і сучасні зміни у країнах, які ще відстають від передових), суспільства як системи (синхронний аналіз економічної, соціально-політичної і культурної модернізації); модернізація людської особистості [4, с. 460-461].

Зазначимо, що термін «модернізація» не слід застосовувати до всього періоду соціального прогресу, а лише до сучасного етапу. Відлік сучасного періоду історії починають від моменту зародження капіталізму, а так модернізацію розглядають саме в форматі цінностей зазначеної історичної епохи, серед яких раціоналізм, урбанізація, індустріалізація та інш. Лідери геокультурної модернізації, США та Західна Європа – цілковито пристосувались до них і досягли успіху в економічних показниках. Модернізація вказує шлях входження до світового співтовариства у вигляді капіталістичної економічної системи. Слід розрізняти два різновиди модернізації: органічна та неорганічна. Аналізуючи їх, необхідно констатувати той факт, що органічна модернізація є моментом власного розвитку держави і підготовлена попередньою еволюцією, а неорганічна – це відповідь на виклик більш розвинених країн і являє собою так званий «розвиток, що наздоганяє». Прикладом можуть слугувати держави, які в силу тих чи інших геокультурних або геополітичних обставин «загальмували» свій розвиток. А так можна згадати реформістську політику Петра I в Росії сталінську індустріалізацію, політику перебудови М. Горбачова та інш.

Звернемося до модернізації культури, яка є частиною суспільної модернізації. Говорячи про культурну модернізацію суспільства, слід мати на увазі процес перетворення його (суспільства) культури в індустріальне висококультурне суспільство. Модернізація культурної галузі включає в себе секуляризацію освіти, наявність ідейного та релігійного плюралізму та поширення масової грамотності. Однією із складових соціокультурної модернізації є розвиток засобів масової комунікації і поява масової культури, а також доручення населення до культурної спадщини минулого. Процес модернізації відбувається на фоні формування загальнопланетарної цивілізації, що базується на загальнолюдських цінностях, в основу яких закладено уявлення про світову цілісність формування загальнопланетарної цивілізації включає в себе прийняття представниками різних національних культур системи загальнолюдських ідеалів, що і являє собою процес глобалізації в сучасній культурі. Але не слід сприймати культурну глобалізацію як уніфікацію, тобто зведення всього культурного розмаїття до єдиного культурного зразка. Мова йде про взаємодію національних культур, що можливо лише за умови прийняття загальних культурних матриць.

Зазначимо той факт, що формування загальнолюдської культури та

Сучасна геокультура як соціокультурний феномен

поширення культурної глобалізації сприяє підвищенню кількості та інтенсивності міжнародних зв'язків – політичних, економічних, комунікаційних, і, нарешті, культурних. Культурне явище, яке виникає в одному регіоні або життєвій сфері, швидко розповсюджується по всьому світові і віддзеркалюється на характері розвитку різних областей суспільного життя різних країн. Тенденції культурної глобалізації реалізуються в той момент коли будь-яка соціальна група виявляє бажання прийняти елементи загальнолюдської культури, що є відповідними її рівню розвитку та можливостям. Але слід вказати, що зазначений процес геокультурної глобалізації є явищем досить складним і суперечливим. Теорії модернізації це ті, що розглядають модернізацію як складний глобальний процес, який відбувається у всіх значних сферах життєвої діяльності людини і суспільства в цілому. За К. Леві-Строссом відрізняють технологічну модернізацію, за Н. Семерком – функціональну та глобальну за П. Вінером; також предметом дослідження є різні інтерпретації стадій модернізації в окремо взятих країнах.

Розглянемо основні концепції модернізації серед яких з огляду на геокультурну тематику окреме місце посідає девелопменталізм, який виступає обґрунтуванням перетворення малорозвинутих країн в капіталістичні із досить високим рівнем розвитку. Девелопменталізм було запропоновано в якості одного із напрямків політичного аналізу, що досліджує вивчення політичної динаміки і процесів переходу до нових форм суспільного устрою, переважно країнах, що розвиваються. Зазначеній теорії модернізму належить особлива роль в розвитку досліджень політичних режимів.

Культурна глобалізація – багатоаспектний процес, що вплинув на відносини між релігіями й етносами, традиційні й сучасні цінності, різні культурні орієнтації, стилі життя й смаки в споживанні. Все більшою мірою цей процес зазнає впливу новітніх технологій у сфері інформації і комунікації. Загальна вихідна «теорема» тут та ж сама, що й в аналізі інших аспектів глобалізації. Вона стверджує: «Матеріальні стосунки локалізуються, політичні інтернаціоналізуються, символічні – глобалізуються». Ідеально-типовий зразок культурної глобалізації: у духовній сфері – релігійна мозаїчність поза територіальною приналежністю; в етнічній сфері – космополітизм і розмаїття поза територіальною приналежністю; в економічній – споживання трафаретної і репродукованої продукції; в інформаційно-комунікативній сфері – глобальне поширення інформації. Західні філософи переконані, що незважаючи на прискорення процесу глобалізації, навіть у Європі національні культури залишаються набагато могутнішими чинниками, ніж вважають теоретики постмодерну. Нік Стівенсо пропонує використувати поняття «культурного громадянства». На відміну від національного громадянства, обумовленого державним законом (хто може вважатися громадянином, культурне громадянство підтримується завдяки системі масових комунікацій у національному масштабі. Ця підтримка визначається: ставленням до

Нікітенко В.О., 2013

культурного космополітизму; специфікою регулювання в теле-та кіноіндустрії; особливостями громадянського суспільства.

Культура, на думку Ж.Бодрійяра, перестала бути прив'язаною до певного місця і, з іншого боку, у кожному окремому місці вона перестала являти собою певну цілісність. Культура стала фрагментарною, розпавшись на культури окремих спільностей, свого роду культурні діаспори, що відрізняються за смаками, звичками й віруваннями, не пов'язаними з яким-небудь раціональним контекстом. Діаспори розкидані по всьому західному світу. Замість розширення доступу до елітарної культури, відбувається поширення комерціалізації, іронії та гри. Залучення маргіналізованих груп зумовлює переструктурування всього поля домінуючої культури. Тому головним питанням сьогодення, як вважають глобалісти, є пошук способів підтримки цілісності плюралістичної суспільної сфери як на локальному, так і на глобальному рівнях. Це завдання вирішується в наш час в умовах існування національної держави, інструментального розуму й ринкових відносин в суспільстві споживання, що базується на індивідуальному споживанні й гедонізмі, які руйнують екосистеми, спричиняють забруднення планети.

Культурне громадянство формується на стику таких явищ: 1) глобалізація в західному суспільстві породжує усе більш космополітичні культури; 2) по-справжньому космополітична культура може сформуватися тільки за умови реформування національних культур; 3) в сучасну епоху не повинен припинятися пошук складових колективної й індивідуальної ідентичності; 4) зріла ідентичність може виникнути тільки на основі осмисленого ставлення суб'єкта до історії, природи, інших явищ і подій. «Культурне громадянство» повинно стати свого роду «освіченою демократією участі». Т.Х.Маршалл виділив у громадянстві чотири виміри, кожен з яких спочатку мав специфічне національне й інструментальне значення: перший вимір – цивільні права (правотворчість); другий вимір – політичні права (право брати участь у демократичних виборах і свобода асоціацій і об'єднань); третій вимір – соціальні права (у формі допомоги бідним, охорона здоров'я, гарантії безробітним); четвертий вимір – культурні права й обов'язки та пов'язане з ними поняття культурного громадянства (право на інформацію, освіту, комунікацію, критику). Теоретико-методологічні основи аналізу глобалізації зводяться до наступного: 1. Функціональний підхід – робиться акцент на ролі національних держав у справі спасіння національних економік від згубного впливу „гібридної” і „космополітичної” глобалізації. 2. Апологетичний підхід – підкреслює роль глобальних ринків в інноваційних процесах, обмежуючи втручання держави у процеси „космополітичної глобалізації”. 3. Технологічний підхід – головна увага приділяється найновішим „кібернетичним” технологіям як умовно вибіркової, „гібридної глобалізації”, яка допомагає периферійним країнам інтегруватися в глобальну економіку, зберігаючи власне регіональну специфіку. Поряд з цими підходами виокремлюються певні парадигми розуміння цього

Сучасна геокультура як соціокультурний феномен

історичного явища (Я.Пітерс): „зіткнення цивілізацій” – фрагментація світу відбувається через цивілізаційні відмінності, які базуються на культурній диференціації; „макдольнадизація” – гомогенізація культур, яка здійснюється транснаціональними корпораціями і відбувається під прапором модернізації (вестернізації, європеїзації, американізації); „гібридизація” – широкий спектр міжкультурних взаємодій, які приводять до взаємозбагачення.

Глобалізацію слід розглядати як процес інтеграції різних культур у єдину ринкову логіку, причому видозмінені культури є одночасно і результатом глобалізації, й умовою її подальшого розвитку. У процесі глобалізації виникає певна однорідність соціально-економічних умов і в той же час спостерігається зростання індивідуалізму. Глобалізація – це процес, мета якого формування «*homo economicus*», підпорядкування людської діяльності інтересам грошового нагромадження. «Розважлива раціональність» розчиняє всі колишні цінності в ринковій вартості. У процесі глобалізації відбувається заміщення основних моральних цінностей людства цінністю ефективності. В основі цієї раціональності лежить утилітаристська мораль; її формула звучить так: морально те, що дає найбільшу вигоду. Глобальна політика зводиться, таким чином, до правил, необхідних для успішного ринкового обміну: правова захищеність, свобода обміну, виконання взятих зобов'язань.

Процес глобалізації є результатом компромісів, які підривають моральні засади суспільства й становлять загрозу для ідентичності особистості. Нове розуміння справедливості, істини, індивідуалізму – моральних засад, розвою яких сприяє глобалізація, так само як і утилітаристська мораль, – підриває ідею справедливості в людських стосунках. Глобалізація по-новому розв'язує проблему істинності й об'єктивності оцінок.

Глобальна «перебудова», іменована «глобалізацією», не є наслідком свідомого вибору, зробленого кимось із політичних лідерів. Це результат структурних змін капіталізму, втілених у діяльності безлічі людей, корпоративних організацій і держав, що, зрештою, породжує нові відносини й моделі поведінки. Економічна глобалізація неминуче впливає на політичні, соціальну й культурну практику держав. Зокрема, інтернаціоналізується їх економіка, перетворюючись на провідні ремені від глобального господарства до національних економік і допомагаючи пристосувати державну економічну політику до вимог світової економіки. Зростання ролі принципу взаємозалежності автоматично спричинює зменшення ролі територіального принципу. Однак новий порядок досі нестабільний. Корені нестабільності криються в діалектичному співвідношенні двох основних принципів – принципу взаємозалежності й територіального принципу.

Глобалізація економіки спричинює подальшу поляризацію країн, що перебувають на сильних і слабких позиціях; більше того, вона зумовлює нову диференціацію і розкол у рядах непривілейованих країн. Останнім слід об'єднатися в коаліцію, основою якої мають стати спільні інтереси широких соціальних груп, основою якої мають стати спільні інтереси широких

соціальних груп у національних і локальних масштабах. Доречним буде передбачити нові можливості для зростання глобального соціалізму як альтернативи глобальному капіталізму, капіталістичній моделі споживання

Висновки

Геокультура як явище зародилася давно, але її буття не носило тотального характеру, оскільки її носієм були окремі, навіть видатні особистості, наприклад, філософи або воєначальники такі як Олександр Македонський, Наполеон та ін. Аналіз наукових підходів до геокультури довів що вона має смислові, ціннісні, психологічні, соціальні, політологічні характеристики, що подають її у просторово-часовому вимірі. Посилення прояву феномену спостерігається по шкалі часу завдяки значному зростанню просторового континууму протягом тривалого часу, а з наростанням нині глобалізаційних тенденцій слід очікувати агресивного прояву психологічних наслідків. Предмет дослідження потребує використання досягнень усіх вище перелічених підходів, оскільки тільки інтегроване знання про нього може з достатньо високою мірою вірогідності пояснити продукт функціонування геокультури – геополітику і сприяти науковому прогнозуванню та подальшому розвитку світової спільноти.

Глобалізація – це складний процес, що поєднує в собі інтерпретацію тотожності й відмінностей універсалізму й партикуляризму. Сучасна глобалізація задає глобальні рамки, в яких цивілізації, регіони, національні держави, корінні народи, позбавлені державності, конституюються вою історію й ідентичність. Захист місцевих традицій і особливостей також є глобальним феноменом.

Список використаної літератури

1. Валлерстайн И. Анализ мировых систем и ситуация в современном мире. [Текст] – СПб.: Университет. кн., 2001. – 416 с.
2. Соколова М.Н. Истор. теория Фернана Броделя // Франц. ежегодник. 1972. М., 1974
3. Воронкова В.Г. Формування постнекласичної парадигми сучасного менеджменту в умовах глобалізації // Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії: Збірник наукових праць / Гол. ред. В.Г. Воронкова. – Вип. 38. – Запоріжжя: Вид-во ЗДІА, 2009. – 237 с.
4. Філософський словник соціальних термінів / За ред. В. П. Андрущенко. – К.–Харків : Р.И.Ф., 2005. – 672 с.

REFERENCES (TRANSLATED AND TRANSLATED)

1. Wallerstein I. Analysis of world systems and situation in the modern world. [Text] - St. Petersburg.: University. book., 2001. - 416 p.
2. Sokolova, MN History. Fernand Braudel's theory // Franz. Yearbook. 1972. Moscow, 1974
3. Voronkova V.H. Forming of postnonclassical paradigm of modern management in the context of globalization // Humanitarian Bulletin Zaporozhye State Engineering Academy: Collected Works / Ch. editor. V.H. Voronkova. - Vol. 38. – Zaporizhzhya, ZSEA, 2009. - 237 p.
4. Philosophical Dictionary of social terms / By red. V. P. Andrushchenko. - K. Kharkov: R.Y.F., 2005. - 672 p.

В.А. НИКИТЕНКО

Запорожская государственная инженерная академия, Запорожье, Украина
vitalina2006@ukr.net

СОВРЕМЕННАЯ ГЕОКУЛЬТУРА КАК СОЦИОКУЛЬТУРНЫЙ ФЕНОМЕН

В статье рассмотрены геокультурные процессы, формы и современные геокультурные тенденции как социокультурные феномены; освещены связь цивилизации и геокультуры; проанализированы современные геокультурные процессы, среди которых вестернизация, модернизация и девелопментализм, происходящие в условиях мировой глобализации

Ключевые слова: геокультурные ценности, геокультурные тенденции, цивилизационное ядро, геополитическое проектирование, вестернизация, модернизация, девелопментализм

V.NIKITENKO

ZaporizhzhyaStateEngineeringAcademy, Zaporizhzhya
vitalina2006@ukr.net

MODERN GEOCULTURE AS SOCIOCULTURAL PHENOMENON

The article deals with geo-cultural processes, forms and contemporary geo-cultural trends as a sociocultural phenomenon; civilization and geo-cultural links are highlighted; modern geo-cultural processes are analyzed, including westernization, modernization and developmentalism occurring in a globalizing world

Keywords: geo-cultural values, geo-cultural trends, civilizational core, geopolitical design, westernization, modernization, developmentalism

Стаття надійшла до редколегії 31.03.13

Прийнята до друку 04.04.13

Рецензент: д.філософ.н.,проф. Жадько В.А.